

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 25/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Idar Hegsethtrø

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om
særskilt kompensasjonsordning.
Spørsmål om innhentet spesialisterklæring
er mangelfull

Beslutningsdato: 8. mars 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge – saken hjemvises til
Statens pensjonskasse for innhenting av ny
spesialisterklæring og ny behandling.
Full dekning av saksomkostninger for
klageomgangen.

***

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████. Etter tjenesten var han dels i jobb og dels arbeidsledig, frem til han i 1997 ble sykmeldt. Fra dette tidspunkt har han ikke vært i arbeid, og i 2007 ble han innvilget 100 % uførepensjon. I 2006 ble han utredet av dr. Sverre Hougsnæs i forbindelse med krav etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning. Erklæringen konkluderte med årsakssammenheng mellom FN-tjenesten og psykiske lidelser, hvorpå han ble tilkjent billighetserstatning stor kr. 139.760. I 2010 ble krav etter kompensasjonsforskriften vurdert. Etter ønske fra skadelidte ble dr. Hougsnæs på ny forelagt oppdraget med å utarbeide ny spesialisterklæring basert på det særskilte mandatet for kompensasjonsforskriften. I denne erklæringen finner han ikke årsakssammenheng mellom FN-tjenesten og de psykiske lidelsene. Med henvisning til dette har SPK avslått krav om kompensasjon.

Vedtaket er påklaget og skadelidte møtte for klagenemnda sammen med sin advokat. Det ble her redegjort for hans helsemessige og sosiale forhold før, under og etter tjenesteperiodene. Klagen retter seg mot at den siste erklæringen konkluderer med at de psykiske lidelsene skyldes andre forhold enn tjenesten, når den første erklæringen fra samme spesialist konkluderer med sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng. Den siste erklæringen skal være mer grundig, men slik klager oppfatter det har den sakkyndige ikke hatt tilgang til noe særlig mer dokumentasjon enn det som var tilgjengelig ved utarbeidelse av den første erklæringen. Klager mener at den siste erklæringen er svært streng i sin vurdering, og skadelidte skal for øvrig ha opplevd at dr. Hougsnæs allerede før undersøkelsen hadde bestemt seg for resultatet. Klager reagerer også på hvordan forholdet til alkohol fremstilles i den siste erklæringen. I erklæringen vises det til et notat fra Innherad Sykehus datert 18. august 1997 hvor det fremgår at skadelidte skal ha hatt alkoholproblemer helt fra konfirmasjonsalder. Skadelidte bekrefter at han har hatt store alkoholproblemer, men bestrider at disse oppstod før FN-tjenesten. Han har også problemer med å akseptere at den siste erklæringen i så stor grad vektlegger fravær av akutt symptomer, når en så bort ifra dette i den første erklæringen. Skadelidte krever at det innhentes ny erklæring og at kravet deretter vurderes på nytt.

2. Nemndas vurdering

Det er uomtvistet at skadelidte er varig ervervsmessig ufør med en uføregrad tilsvarende 100 % og at uførheten skyldes psykiske plager. Sakens sentrale spørsmål er om de psykiske plagene helt eller delvis kan føres tilbake til FN-tjenesten.

Dr. Hougsnæs har avgitt to erklæringer. I den første erklæringen fra 2007 konkluderes det med at skadelidte har en unnvikende personlighetsforstyrrelse samt en angstlidelse i form av agorafobi. Det legges til grunn årsakssammenheng mellom skadelidtes deltagelse i de to første kontingentene og utviklingen av psykisk lidelse. Videre påpekes at det er mye som tilsier at skadelidte i ██████████ ikke var medisinsk skikket til et nytt oppdrag, og at reklarering sannsynligvis har bidratt til å forsterke eller sedimentere allerede eksisterende plager og lite hensiktsmessige mestringsstrategier.

I den siste erklæringen presenteres et sykdomsbilde primært preget av en underliggende personlighetsforstyrrelse med unnvikende holdning til livet og aktuelle utfordringer, og symptomer på agorafobi, periodisk alkoholmisbruk, samt en rekke symptomer og plager av depressiv karakter. Den sakkyndige finner imidlertid at disse plagene skyldes andre forhold enn den internasjonale tjenesten.

Erklæringene reiser berettiget tvil omkring årsaksspørsmålene knyttet til skadelidtes lidelser. Dr. Hougsnæs synes i den siste erklæringen å legge stor vekt på at det ikke foreligger noen klare traumer fra tjenesten. De psykiske problemene knyttes derfor til en underliggende unnvikende personlighetsforstyrrelse. Så vidt nemnda kan se foreligger det imidlertid få holdepunkter for at skadelidte har hatt en psykisk lidelse forut for tjenesten. Videre er en del av de symptomene som beskrives – unnvikelse og isolasjon, angst for folkemengder og alkoholproblemer – vanlige symptomer blant veteraner som har fått psykisk lidelse etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Når spesialisten likevel bare i liten grad kommer inn på om dette skyldes FN-tjenesten reiser nemnda spørsmål ved om han i for stor grad forklarer lidelsene i forhold som ligger utenfor FN-tjenesten. Dette inntrykket forsterkes når erklæringen ses i sammenheng med den første erklæringen, som oppstiller et «før og etter oppholdet i [REDAKERT]». Her nevnes det blant annet at mye kan tyde på at skadelidte i [REDAKERT] ikke var medisinsk skikket til et nytt oppdrag og at reklareringsen derfor sannsynligvis har bidratt til å forsterke eller sedimentere allerede eksisterende plager. Så vidt nemnda kan se drøftes dette forholdet overhodet ikke i den siste erklæringen. Det skal presiseres at mandatene for utarbeidelse av spesialisterklæring er ulike under de to ordningene. Det er derfor ikke nødvendigvis noen motsetning i at erklæringene gir to ulike konklusjoner. Men når samme spesialist avgir to selvstendige erklæring under de to ulike forskriftene, og kommer til to vidt forskjellige konklusjoner, ville det dog etter nemndas syn være naturlig å kreve at den sakkyndige tydeliggjør grunnlaget for at han går helt bort fra det han tidligere har funnet. I den sammenheng må særlig fremkomme hvilke nye opplysninger som er tilkommet og som endrer totalt den opprinnelige vurderingen av årsakene til skadelidtes tilstand. Slik erklæringene fremstår har den sakkyndige i hovedsak hatt tilgang til den samme medisinske dokumentasjon.

I Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010, fremgår det at kravet til bevis for årsakssammenheng skal praktiseres lempeligere enn det som gjelder etter alminnelig erstatningsrett. I mandatet for den sakkyndige er det angitt at den sakkyndige skal angi sannsynligheten for årsakssammenheng som større eller mindre enn 50%. Det er ikke gitt noen føringer for vurderingen og det er således en alminnelig sannsynlighetsvurdering som skal utøves, uten å se hen til Forsvarsdepartementets tolkningsnotat. Tolkningsnotatet er ikke tiltenkt spesialistene som et ledd i deres medisinske vurderinger. Spesialisterklæringen skal bygge på alminnelig krav til sannsynlighetsovervekt og det skal ikke foretas en lempeligere vurdering av bevisene. Det er rettsanvenderen som har ansvaret for å tolke bevisene i saken i lys av de lempeligere krav som er oppstilt for rettigheter etter kompensasjonsordningen. Klagenemnda kan ikke se at SPK har hensyntatt kravet til lempeligere vurdering i vedtaket.

Summen av disse forholdene etterlater en berettiget tvil om skadelidtes sak har blitt forsvarlig utredet og behandlet. Nemnda finner det er påkrevet å få utarbeidet en ny sakkyndig erklæring, for å sikre at saken blir tilstrekkelig opplyst. Utgifter til utarbeidelse av en ny spesialisterklæring dekkes i sin helhet, jf. forskrift om Klagenemnda § 13. Valg av ny spesialist må skje i et samarbeid mellom skadelidte, skadelidtes advokat og SPK. Det påhviler SPK å vurdere kravet fra skadelidte på nytt når ny sakkyndig erklæring er innhentet. Saken bør gis prioritet og følges opp utenom den alminnelige saksrekken.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 32.500 inkl.mva. Kravet gjelder en tidsbruk på totalt 19 timer, hvorav 11 timer gjelder fremmøte til nemndsmøtet, som fant sted på Forsvarets Veteransenter Bæreia. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Klagenemnda har ingen merknader til kravet. I tillegg er det fremlagt dokumenterte reiseutgifter for skadelidte og skadelidtes advokat på totalt kr. 6.815. Utgiftene dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge. Saken hjemvises til ny behandling i SPK. SPK skal innhente ny spesialisterklæring i samsvar med særskilt mandat og deretter foreta ny behandling av saken. SPK utbetaler kr. 32.500 inkl.mva for kostnader ved juridisk bistand for klageomgangen, og dekker reiseutgifter med kr. 6.815.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 28. mars 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder